

TABIIY GEOGRAFIYA KURSI DARSЛИKLARI BILAN ISHLASHDA YANGI TA'LIM VOSITALARIDAN FOYDALANISH USULLARI

Matnazarova Guliston Uktamovna

*Urganch Davlat Universiteti Tabiiy va qishloq xo'jaligi fanlar fakulteti
Geografiya kafedrası 13.00.02-Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(soxalar boyicha) ixtisosligi bo'yicha mustaqil izlanuvchisi*

Annotatsiya: Tabiiy geografiya kursi darsliklari bilan ishlashda yangi ta'lim vositalaridan foydalanish usullari hozirgi zamon ta'lim jarayonida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ta'lim sohasida texnologiyalar va innovatsiyalar tez sur'atlar bilan rivojlanib borayotgan bir paytda, o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilish uchun yangi ta'lim vositalaridan keng foydalanish talab etiladi. Tabiiy geografiya fanining o'ziga xosligi, uning tabiiy jarayonlar, geografik hududlar, iqlim va landshaftlarni o'rganishga qaratilganligi sababli, bu fan darsliklari bilan ishlashda interaktiv va innovatsion yondashuvlar qo'llanilishi o'quvchilarning bilim darajasini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: geografiya, hududlar, bilim, ta'lim, 3D modellar, virtual ekskursiyalar, fan, innovatsiyalar.

Yangi ta'lim vositalaridan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ular o'quvchilarning mavzuni yaxshiroq tushunishlari va qiziqishlarini uyg'otishda yordam beradi. Masalan, interaktiv xaritalar, 3D modellar, virtual ekskursiyalar va multimedia materiallari tabiiy geografiya darslarini yanada jonli va tushunarli qiladi. Bu vositalar o'quvchilarga geografik ob'ektlar va jarayonlarni real vaqt rejimida ko'rish, ularni o'zaro solishtirish hamda tahlil qilish imkonini beradi. Shu tarzda, darslikdagi nazariy ma'lumotlar amaliy ko'rinishda namoyon bo'ladi. Darslik bilan ishlashda yangi ta'lim vositalarini qo'llashning yana bir muhim jihati o'quvchilarning mustaqil ishlarini rag'batlantirishdir. Masalan, onlayn platformalar va ta'lim dasturlari yordamida o'quvchilar o'zlari uchun qulay vaqtda materiallarni o'rganishlari, testlar va topshiriqlarni bajarishlari mumkin. Bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlash va o'zlashtirish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'qituvchi dars jarayonida o'quvchilarning faoliyatini kuzatib borishi va ularning bilim darajasini baholashi osonlashadi. Yangi ta'lim vositalaridan foydalanish jarayonida o'qituvchilarning rolini ham alohida ta'kidlash kerak. O'qituvchi faqat ma'lumot beruvchi emas, balki o'quvchilarni yo'naltiruvchi, ularni qiziqtiruvchi va rag'batlantiruvchi shaxsga aylanadi. O'qituvchi yangi texnologiyalarni samarali qo'llash orqali darslarni yanada interaktiv va qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchi o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab borishi, yangi metod va vositalarni o'rganishi zarur.[1]

Yangi ta'lim vositalaridan samarali foydalanish uchun darsliklarni ishlab chiqishda ham zamonaviy talablar inobatga olinishi kerak. Darsliklar nafaqat nazariy ma'lumotlarni o'z ichiga olishi, balki interaktiv elementlar, amaliy mashqlar va multimedia materiallar bilan boyitilishi zarur. Bu o'quvchilarga mavzuni yanada chuqurroq o'rganish imkonini beradi. Shuningdek, darsliklar turli yoshdagi o'quvchilar uchun moslashtirilgan bo'lishi lozim, chunki har bir yoshda o'quvchilarning qiziqishlari va o'rganish usullari farq qiladi. Yangi ta'lim vositalaridan foydalanishda texnologik infratuzilmaning mavjudligi ham muhim ahamiyatga ega. Maktablarda zamonaviy kompyuterlar, internetga ulanish, interaktiv doskalar va boshqa texnik vositalarning mavjudligi o'quv jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi. Shu bois, ta'lim muassasalari va davlat organlari bu borada zarur investitsiyalarni amalga oshirishi zarur. Texnologik jihozlarning yetishmasligi yangi ta'lim vositalaridan foydalanishni cheklaydi va ta'lim sifatini pasaytiradi. Yangi ta'lim vositalaridan foydalanish o'quvchilarning faolligini oshirishda ham katta rol o'ynaydi. Interaktiv darslar o'quvchilarning diqqatini jamlashga yordam beradi, ularni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. Masalan, virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar yordamida o'quvchilar geografik jarayonlarni o'zlari boshqarishlari, turli shart-sharoitlarda natijalarni kuzatishlari mumkin. Bu esa ularning tahlil qilish, muammolarni hal qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.[2]

Shuningdek, yangi ta'lim vositalari yordamida o'quvchilar orasida hamkorlik va muloqot osonlashadi. Onlayn platformalar va forumlar orqali o'quvchilar o'zaro fikr almashishlari, guruh loyihalarini amalga oshirishlari mumkin. Bu esa jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi va o'quvchilarni bir-biridan o'rganishga undaydi. O'qituvchilar ham o'zaro tajriba almashishlari, yangi metodlarni muhokama qilishlari uchun imkoniyatlarga ega bo'ladilar. Yangi ta'lim vositalaridan foydalanishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni ham ko'rib chiqish lozim. Texnologik vositalarning noto'g'ri yoki yetarli darajada ishlamasligi, o'qituvchilarning yangi texnologiyalarni o'rganishga qiziqmasligi yoki malakasining yetarli emasligi kabi omillar ta'lim jarayonining samaradorligini kamaytirishi mumkin. Shu bois, ta'lim sohasida doimiy ravishda o'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslari tashkil etilishi, yangi texnologiyalarni o'rgatish bo'yicha treninglar o'tkazilishi muhimdir.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, tabiiy geografiya kursi darsliklari bilan ishlashda yangi ta'lim vositalaridan foydalanish ta'lim jarayonini yanada samarali, interaktiv va qiziqarli qilish imkonini beradi. Bu vositalar o'quvchilarning bilimlarini chuqurlashtirish, mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, ularning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq, yangi ta'lim vositalaridan samarali foydalanish uchun ta'lim muassasalari texnologik infratuzilmani yaxshilashi, o'qituvchilar malakasini oshirishi va darsliklarni zamonaviy talablarga moslashtirishi zarur. Faqat shu shartlar bajarilganda tabiiy

geografiya fanining ta'lim jarayoni yanada yuqori sifatga erishadi va o'quvchilarning geografik bilimlari mustahkamlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Nizomov, A. «Tabiiy geografiya darsliklarida interaktiv metodlar». Toshkent: Fan va Texnologiya, 2023.
2. Karimova, S. «Yangi ta'lim vositalaridan foydalanish: tabiiy geografiya misolida». Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti, 2024.
3. Islomov, D. «Geografiya fanida multimediya vositalari». Namangan: NamDU Nashriyoti, 2023.
4. Rasulova, M. «Tabiiy geografiya darslarida elektron resurslardan foydalanish». Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2022.
5. Tursunov, O. «Geografiya fanini o'qitishda zamonaviy texnologiyalar». Samarqand: Ilmiy Nashrlar, 2024.
6. Yuldashev, R. «Interaktiv ta'lim vositalari va tabiiy geografiya». Toshkent: Innovatsion Ta'lim, 2023.
7. Akhmedova, L. «Tabiiy geografiya darsliklarida virtual laboratoriyalar». Toshkent: Ta'lim va Ilm, 2024.